

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De theatro. Caput. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

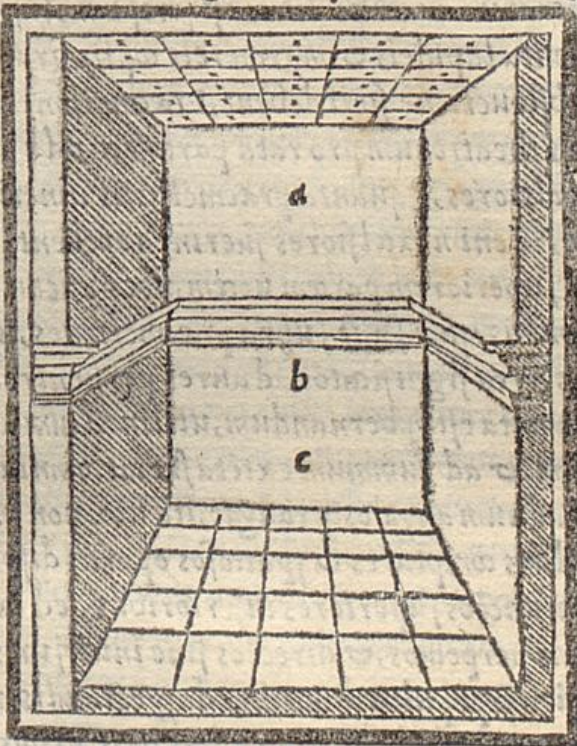
¶ in aere elata dissipetur, auribus erit intellecta.

De theatro.

Caput. III.

¶ **V**m forum constitutum fuerit, tum deorum
immortalium diebus festis ludorum spe-
ctationibus eligendus est locus theatro, q̄

saluberrimus, uti in
prio libro
de salubri-
tationibus
in moeniū collo-
cationibus
est scriptū.
Per ludos
n. cū cōm-
gibus & li-
beris p̄sedē-
tes delecta-
tationibus de-
tinētur, &
cōrpa p̄pter

a. lacuna-
ria

b. corona
ex intesti-
no opere,
aut alba-
rio.

c. locus trē-
bunalis.

uoluptatē immota patetes habēt uenas, in quas insi-
dūt aurarū flatus. q̄ si à regionibus palustribus, aut
aliis regiōibus uiciosis adueniēt, nocentes spūs corp̄i
bus ifundēt. Itaq; si curiosius eligetur locus theatro,
uitabūtur uicia. Etiāq; p̄uidēdū ē ne impetus hēat à
meridie, Sol enim cum implet eius rotūditatem, aer
conclusus curuatura, neq; habens potestatē uagandi
uersando conseruescit, & candēs adurit excoqtq; &
iminuit ē corp̄ibus humores. Iō maxime uisā de sunt

his rebus vitiosae regiones, & eligenda salubres. Fundamentorum autem si in montibus fuerit, facilius erit ratio, sed si necessitas coegerit in plano aut palustri loco ea consistui, solidationes substructionesque, ita erunt faciendae quemadmodum de foundationibus aedium sacrarum in tertio libro est scriptum. Insuper fundamenta lapideis & marmoreis copiis gradationes ab substructione fieri debent. Praeactiones ad altitudines theatrorum pro rata parte faciendae uidentur, neque altiores, quam quanta praecinctionis itineris sit latitudo. Si enim excelsiores fuerint, repellent, & eicient in superiorem partem uocem, nec patietur in sedibus summis, quae sunt supra praecinctiones, uerberum casus certa significatio ad aures peruenire. Et ad summam ita est gubernandum, uti linea cum ad unum gradum, & ad summum exteta fuerit, omnia cacumina graduum angulosque tangat, ita uox non impeditur. Aditus complures & spatiosos oportet disponere, nec coniunctos superiores inferioribus, sed ex omnibus locis perperuos, & directos sine inuersuris faciendos, uti cum populus dimittitur de spectaculis, ne comprimitur, sed habeat ex omnibus locis exitus separatos sine impeditioe. Etiam diligenter est animaduertendum, ne sit locus surdus, sed ut in eo uox quam clarissime uagari possit. Hoc uero fieri ita poterit, si locus electus fuerit, ubi non impediatur resonantia, uox autem est spiritus fluens, & aeris ictu sensibilis auditui. Ea mouetur circulo rotundationibus infinitis, uti si in stantem aquam lapide immisso nascantur innumerabiles undarum circuli crescentes a centro, & quo latissime

latissime

Latissime possint uagantes, nisi angustia loci interpellauerit, aut aliqua offensio, que non patitur designationes earum undarum ad exitus peruenire, Itaque cum interpellentur offensionibus, primæ redundantes insequentium disturbant designationes, Eadem ratione uox ita ad circaniam efficit motiones, Sed in aqua circuli aqua planitie in latitudinem mouentur, uox & in latitudinem progreditur, & altitudinem gradatim scandit, Igitur ut in aqua undarum designationibus, ita in uoce cum offensio nulla primam interpellauerit, non disturbat secundam, nec insequentes, sed omnes sine resonantia pueniunt ad imorum, & summorum aures, Ergo ueteres architecti naturæ uestigia persecuti indagacionibus uocis scandentes theatrorum perfecerunt gradationes, & quasi uerunt per canonicam mathematicorum, & musicam rationem, ut quæcunq; uox esset in scena, clarior & suauior ad spectatorum perueniret aures, Vti enim organa in æneis laminis, aut corneis, diefi, ad cordarum sonituum claritatem perficiuntur, sic theatrorum harmonica ad augendam uocem ratiocinationes ab antiquis sunt constitutæ.

De harmonia.

Cap. III.

Harmonia autem est musica literatura obscura & difficilis, maxime quidem, quibus græcæ literæ nō sunt notæ, quam si uoluimus explicare, necesse est etiam græcis uerbis uti, quæ nonnulla eorum Latinas nō habent appellatiōes, Itaque (ut poterō) apertissime ex Aristoxeni scripturis interpretabor, & eius diagramma, subscribam, finitio

L